

MAMLAKAT IQTISODIY BARQARORLIGIDA TURIZM SOHASINING O'RNI.

Azamova Yulduz Uktam qizi

Toshkent Kimyo xalqaro instituti Turizm fakulteti

ANNOTATSIYA. Ushbu maqolada biz turizmning mamlakatdagi iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi muhim rolini hamda turizm sohasining daromad olish, bandlik imkoniyatlarini yaratish va infratuzilmani rivojlantirishdagi asosiy o'rni haqida ma'lumotlar berilgan..

Kalit so'zlar: tizim, diversifikatsiya, tarmoqlar, daromad, bandlik, sanoat, ishlab chiqarish, iqtisodiyot, biznes.

АННОТАЦИЯ. В этой статье мы предоставляем информацию о важной роли туризма в обеспечении экономической стабильности в стране и основной роли туристического сектора в получении доходов, создании возможностей трудоустройства и развитии инфраструктуры.

Ключевые слова: система, диверсификация, сети, доход, занятость, промышленность, производство, экономика, бизнес.

ABSTRACT. In this article, we provide information about the important role of tourism in ensuring economic stability in the country and the main role of the tourism sector in generating income, creating employment opportunities and developing infrastructure.

Key words: system, diversification, networks, income, employment, industry, production, economy, business.

KIRISH. Bugungi kunda turizm sanoati butun dunyo mamlakatlari uchun iqtisodiy barqarorlikning muhim omili sifatida maydonga chiqdi. Turizmning daromad keltirish, bandlik imkoniyatlarini yaratish va infratuzilmani rivojlantirishga turtki berish qobiliyati bilan ajralib turadigan dinamik tabiati uni mamlakatning moliyaviy tizimini shakllantirishda asosiy ishtirokchi sifatida belgilaydi. Davlatlar iqtisodiy tebranishlarning

murakkabliklari orasidan o‘tib, o‘shish va barqarorlik yo‘llarini qidirar ekan, turizmning barqarorlikni ta‘minlashdagi roli tobora ortib bormoqda.[5] Turizm nafaqat muhim daromad manbai bo‘lib xizmat qiladi, balki daromad oqimlarini diversifikatsiya qilishga, an’anaviy tarmoqlarga bog‘liqlikni kamaytirishga va iqtisodiy moslashuvchanlikni oshirishga yordam beradi. Butun dunyodan tashrif buyuruvchilarni jalb qilish orqali turizm tovarlar va xizmatlarga bo‘lgan talabni rag‘batlantiradi va shu bilan mahalliy biznes va iqtisodiyotlarni jonlantiradi. Bundan tashqari, sanoatning ta‘siri moliyaviy daromadlardan tashqarida bo‘lib, ish o‘rinlarini yaratish, qashshoqlikni bartaraf etish va ijtimoiy rivojlanishda hal qiluvchi rol o‘ynaydi.[1]

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODOLOGIYASI.

Jahon savdosi sharoitida turizm mamlakatning valyuta tushumlarining muhim tarkibiy qismi bo‘lib, uning savdo balansini mustahkamlaydi va xalqaro bozordagi o‘rnini mustahkamlaydi. Turistik faoliyatdan, ya‘ni turar joy, ovqatlanish va o‘yin-kulgi kabi daromadlar iqtisodiy barqarorlikni saqlash va barqaror o‘shishni qo‘llab-quvvatlashda hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Bundan tashqari, turizm infratuzilmasiga kiritilgan sarmoyalar nafaqat tashrif buyuruvchilar tajribasini oshiribgina qolmay, balki ulanish va foydalanish imkoniyatini yaxshilash orqali mahalliy hamjamiyatlarga ham foyda keltiradi. Mamlakatlar doimiy ravishda o‘zgarib turadigan iqtisodiy landshaftda harakatlanar ekan, turizmning barqarorlikni ta‘minlashdagi roli muhim bo‘lib qolmoqda. Iqtisodiy o‘shishni rag‘batlantirish, bandlik imkoniyatlarini yaratish va infratuzilmani rivojlantirishga ko‘maklashishda turizmning o‘zgartiruvchi kuchini tan olgan holda, davlatlar mustahkam va mustahkam moliyaviy bazani yaratish uchun sanoat salohiyatidan foydalanishlari mumkin. Bir vaqtlar hordiq chiqarish faoliyati hisoblangan turizm bugungi kunda jahon iqtisodiyotining muhim tarkibiy qismiga aylanib, butun dunyo bo‘ylab mamlakatlarning moliyaviy barqarorligi va o‘shishiga sezilarli hissa qo‘shmoqda. [2]

Turizm sohasining daromad olish, bandlik imkoniyatlarini yaratish va infratuzilmani rivojlantirishni rag‘batlantirish qobiliyati uni iqtisodiy farovonlikning asosi sifatida belgilab berdi.

1. Iqtisodiy o‘shish va diversifikatsiya:

Turizm mahalliy iqtisodiyotga kapital kiritish va diversifikatsiyani rivojlantirish orqali iqtisodiy o'sish katalizatori bo'lib xizmat qiladi. Sayyohlar oqimi nafaqat tovarlar va xizmatlarga bo'lgan talabni rag'batlantiradi, balki mehmondo'stlik, transport va infratuzilma kabi sohalarga investitsiyalarni kuchaytiradi. Daromad oqimlarini diversifikatsiya qilish va an'anaviy tarmoqlarga qaramlikni kamaytirish orqali turizm mamlakatning iqtisodiy o'zgarishlarga chidamliligini oshiradi va barqaror rivojlanishga yordam beradi.

2.Bandlik imkoniyatlari: Turizm sektori ish bilan ta'minlanishning muhim manbai bo'lib, boshlang'ich darajadagi rollardan tortib yuqori ixtisoslashgan lavozimlargacha turli malaka darajalarida ish o'rinlarini ta'minlaydi. Sektor mehmonxonalar, restoranlar, sayyohlik kompaniyalari va attraksionlarda to'g'ridan-to'g'ri ish o'rinlarini, shuningdek, qishloq xo'jaligi, qurilish va transport kabi tegishli sohalarda bilvosita bandlikni yaratadi. Turli xil ishchi kuchiga ish imkoniyatlarini taklif qilish orqali turizm ishsizlik darajasini pasaytirish va ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashga hissa qo'shadi.

3.Daromadlarni yaratish: Turizm sektori iqtisodiy barqarorlikka hissa qo'shishning asosiy usullaridan biri bu daromad olishdir. Turizm xalqaro turistlarning turar joy, oziq-ovqat, transport va dam olish uchun sarflagan xarajatlari orqali valyuta olib keladi. Xorijiy valyutaning bu oqimi mamlakat to'lov balansini barqarorlashtirish va milliy valyutani qo'llab-quvvatlashga yordam beradi.[3]

4.Infratuzilmani rivojlantirish: Sayyohlarning ehtiyojlarini qondirish uchun mamlakatlar ko'pincha infratuzilmani rivojlantirishga, jumladan, transport tarmoqlari, turar joy binolari va dam olish uchun qulayliklarga sarmoya kiritadilar. Ushbu investitsiyalar nafaqat umumiy turizm tajribasini oshiribgina qolmay, balki turistik sektordan tashqarida ham aholi foydalanishi mumkin bo'lgan infratuzilmani yaxshilash orqali mahalliy aholiga foyda keltiradi. Yaxshilangan infratuzilma ish unumdorligini oshirishi, qo'shimcha investitsiyalarni jalb qilishi hamda mamlakatning umumiy iqtisodiy rivojlanishi va barqarorligiga hissa qo'shishi mumkin.[4]

MUHOKAMA VA NATIJALAR.

O'zbekiston hukumati siyosatida ijodiy turizmni rivojlantirish ustuvor yo'nalish hisoblanadi. Turizm va sport vazirligi 2023-2030 yillarga mo'ljallangan axborot-

kommunikatsiya texnologiyalari bosh rejasini tuzadi, unda asosiy e'tibor mamlakatimizda ilmiy tadqiqot va ishlanmalarni qo'llab-quvvatlash orqali ijodiy biznes bo'lish salohiyatiga ega raqobatbardosh xizmat ko'rsatuvchi korxonalarining malakasini oshirishga qaratiladi. biznes uchun innovatsiyalarni rag'batlantirish maqsadida. Reja, shuningdek, potentsial xizmat ko'rsatish korxonalariga investitsiyalarni qo'llab-quvvatlash bilan bir qatorda tovar va xizmatlarni rivojlantirishda yangi bilim va texnologiyalardan foydalanishga yordam beradi. TDPU Creative Turizmni rivojlantirish tadqiqot loyihasi fan, ijtimoiy va gumanitar fanlar bo'yicha bilim va tajribani birlashtirgan integratsiyalashgan va fanlararo tadqiqot missiyasi. Ilmiy rivojlanish rejasi dasturi tomonidan qo'llab-quvvatlangan ushbu loyiha O'zbekistonning barqaror rivojlanishida muhim rol o'ynash TDP siyosatining amalga oshirilishi bo'ldi.

Butun loyiha natijalari quyidagicha ko'rinadi:

tabiat, madaniyat, salomatlik, atrof-muhit va mahalliy hayot sifati va mahalliy donolik bilan bog'liq taklif qilingan turistik marshrutlar;

ijodiy turizmda mahalliy va tashqi manfaatdor tomonlar o'rtasidagi aloqa va tushunishni yaxshilash; va

ijodiy turizm bo'yicha yuqori sifatli o'quv dasturi.

Tabiiyki, ijodiy turizm sohasida ishlab chiqilgan turizm mahsulotlarini O'zbekistonning tajribali universitet talabalari muvaffaqiyatli ishlab chiqishi mumkin. Turizmning ijodiy tomoni maxsus dizayn va shu tarzda yaratilgan turli ob'ektlar orqali mamlakat madaniyati, san'ati, odamlarning ijodiy salohiyatini ko'rsatadi. TDPU (Toshkent Davlat Pedagogika Universiteti) talabalari tomonidan ishlab chiqilgan ijodiy turizm mahsulotlariga misol qilib keltirish mumkin:

Madaniy-turistik festival va tanlovlar:

Talabalar mahalliy rassomlar, rassomlar, dizaynerlar va boshqa ijodkorlar bilan hamkorlik qilib, o'z sohalarida sayyohlik festivallari va tanlovlarini tashkil qilish orqali turizmning ijodiy va madaniy tajribasini namoyish etadilar.

San'at va boshqa ob'ektlar:

Chizmalar, palitralar, kulolchilik va boshqa badiiy materiallardan foydalangan holda o'quvchilar turistlar uchun yoqimli va o'ziga xos suvenirlar, jadvallar va rasmlarni ishlab

chiqadilar. Bu turdagi mahsulotlar mamlakat madaniyatini ifodalaydi va sayyohlar uchun beqiyos suvenir bo'ladi.

O'zbek oshxonasi to'plami:

Talabalar ijodiy turizmning bir qismini targ'ib qilish orqali o'zbek oshxonasining ijodiy komponentlarini (masalan, maxsus souslar, damlamalar, jihozlar) rivojlantiradilar. Ushbu turdagi mahsulotlar gastronomik tadbirlar va sayyohlarga xizmat ko'rsatadigan restoranlar uchun ideal bo'ladi.

Tarixiy joylarning virtual sayti:

Talabalar turizmning tarixiy jihatini yangi va innovatsion usullarda taqdim etish uchun tarixiy joylar haqida virtual saytlar, mobil ilovalar va boshqa dasturlar yaratadilar. Ushbu saytlar orqali sayyohlar shaharlarning tarixiy obidalari bilan tanishishlari mumkin.

Mahalliy tavsiya etilgan video reklamalar:

Talabalar ijodiy turizm va madaniyatning xususiyatlarini yoritib beruvchi reklama filmlari, video va qisqa roliklar yaratadilar. Bu videoroliklar sayyohlarni mamlakatimiz bilan tanishtirish, ularni mahalliy aholi bilan bog'lashda juda samarali. Ushbu turdagi ijodiy mahsulotlar turizm sohasidagi yangiliklar va innovatsiyalarni olib keladi va sayyohlarga mamlakatning qiziqarli va ijodiy tomonlarini ko'rsatishda muhim rol o'ynaydi.[6]

XULOSA.

Xulosa qilib aytish mumkinki, turizmning iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi o'rni haqida gapirib bo'lmaydi. Iqtisodiy o'sish, bandlik imkoniyatlarini yaratish, valyuta tushumlarini ko'paytirish va infratuzilmani rivojlantirish orqali turizm mamlakatning moliyaviy tizimida asosiy omil bo'lib xizmat qiladi. Turizm sanoati rivojlanishda davom etar ekan, o'zgaruvchan tendentsiyalar va iste'molchilarning xohish-istaklariga moslashar ekan, hukumatlar va manfaatdor tomonlar uzoq muddatli iqtisodiy barqarorlik va farovonlikni qo'llab-quvvatlash uchun turizmning o'zgartiruvchi kuchini tan olishlari va undan foydalanishlari kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1.Tuxliyev I.S., Xaitboyev R., Tursunova G.R. Turizm asoslari. O'quv-uslubiy murakkab. - Samarqand, SamISI, 2013. - 372 b.[1]

2.Qudratov G.H., Pardayev M.Q., Otaboyev R. O'zbekistonda turizm salohiyati va uni rivojlantirishda davlat siyosatining asosiy yo'nalishlari. // xizmat ko'rsatish va turizm sohalarini rivojlantirish: muammolar va ularning yechimlari. - T.:Iqtisodiyot va moliya, 2008. - b. 61-70.[2]

3.Hayitboyev R., Sattarov A. Turizm marshrutini ishlab chiqish texnologiyasi. Samarqand, 2011 yil.[3]

4.Matyakubov U.R. —Ekologik vaziyatni hisobga olgan holda turizmning samaradorligi takomillashtirish yo'nalishlari va istiqbollari mavzusida. nomzodlik dissertatsiyasining konspekti. – Samarqand, 2011. – 12 b.[4]

5.Halikulov A.N. —Mehmonxonalarda xizmat ko'rsatish sifati va samaradorligini oshirish imkoniyatlar dissertatsiya konspekti. Abstrakt. – Samarqand, 2010. – 25 b.[5]

6.<https://www.tdpu.uz/page/razvitie-tvorcheskogo-turizma>[6]